

EERSTE HULP BIJ LEESKRINGEN

Alles wat je moet weten voor je (beginnende) leeskring

 DAVIDSFONDS
cultuur beleef je samen

Eerste Hulp Bij Leeskringen

Handleiding voor (startende) Davidsfonds-leeskringen

Een leeskring, dat lijkt heel simpel. Gezellig samen boeken lezen en erover babbelen. Toch? Dat maakt er zeker deel van uit. Maar hoe begin je er juist aan? Waar vind je mensen die in je leeskring willen, wat moet je lezen, hoe pak je zo'n bespreking aan, en hangt er een prijskaartje aan vast? We zetten de zaken voor je op een rijtje, zodat jij voorbereid met je leeskring aan de slag kan!

Inhoud

1. Wat is een leeskring?	3
2. Hoe begin je aan een leeskring?	3
2.1 Deelnemers of leden	3
2.2 Leeskringbegeleider	5
2.3 Samenkomen: hoe, waar en wanneer?	7
2.4 Meer dan een leeskring	10
2.5 Financiering	11
3. Wat wordt er gelezen?.....	11
3.1 Hoe kies je een boek uit?	12
4. Steun vanuit Davidsfonds Nationaal.....	12
4.1 Gratis boekenpakketten.....	12
4.2 Contact & publiciteit.....	13

1. Wat is een leeskring?

Een leeskring is een groep mensen die afsprekt om samen hetzelfde boek te lezen. Later komen de groepsleden samen om hun leeservaringen te delen en van gedachten te wisselen over het gelezen boek. Die bespreking verloopt vaak in een ongedwongen, gezellige en informele sfeer. Eigenlijk breng je mensen samen door middel van boeken.

Er komt heel wat kijken bij een leeskring, maar vergeet niet dat het een vrijetijdsbesteding is. Het hoeft dus niet altijd te serieus te zijn, zolang iedereen zich maar amuseert. Weet ook dat je volledig vrij bent om je leeskring zo in te richten zoals jij het wilt. Dit is dus een inspiratiebundel, geen lijstje vol verplichtingen.

2. Hoe begin je aan een leeskring?

2.1 Deelnemers of leden

Sta er even bij stil welke mensen je graag in je leeskring hebt. Bedenk hoe je die mensen bereikt en wat een mooi aantal is om mee aan de slag te gaan. Wij sommen alvast even op waar je best rekening mee houdt.

Leeskringen zijn vaak dynamisch in hun samenstelling op twee manieren:

Elk jaar zijn er afhakers en nieuwkomers. Goed om in je achterhoofd te houden dus: de groep van het ene jaar kan er totaal anders uitzien dan die van het volgende jaar. Als deelnemers stoppen, doen ze dit voornamelijk uit tijdsgebrek.

Het aantal deelnemers van je leeskring bepaal je zelf, maar de meeste leeskringen tellen **tussen de vijf en vijftien leden**. Met te weinig mensen komt het gesprek niet goed op gang of komen steeds dezelfde meningen terug. Met te veel mensen komen sommigen misschien niet aan het woord of wordt het te druk.

Een verschil in leeftijd, gender en achtergrond zorgt voor boeiende leeskringsessies. Een leeskring met een mooi evenwicht aan verschillende types mensen zorgt voor interessante en nieuwe invalshoeken. Met andere woorden: in een leeskring is iedereen welkom. Wees niet bang dat 'ouderen en jongeren te zeer van elkaar verschillen'. Jonge mensen kunnen namelijk heel wat leren van ouderen en andersom, zolang iedereen ervoor openstaat en elkaar respecteert. Een verscheiden leeskring maakt de besprekingen des te interessanter.

Wees je ervan bewust dat het karakter en de houding van de leeskringleden de aanpak van de begeleider en de gespreksvorm sterk beïnvloedt. En weet ook dat er **geen grenzen** zijn bij leeskringen. Er bestaan bijvoorbeeld multiculturele leeskringen, leeskringen voor laaggeletterden en leeskringen voor kinderen en jongeren.

Hoe kom je aan leden?

Om te beginnen kan je polsen in je directe omgeving, bij vrienden, collega's of familie, of zij graag deel uitmaken van je leeskring. Of je maakt een oproep, in papieren vorm of online, als je andere mensen wil aantrekken. Maak wel altijd duidelijk wat je bedoeling is met de leesclub. Wil je graag klassiekers bespreken? Of juist de nieuwste bestsellers? Wil je mensen in een bepaalde leeftijdscategorie bijeenbrengen? Staat de gezelligheid voorop of wil je diepgaande discussies voeren? Zorg dat je zelf goed weet welke kant je op wil.

Als je **promotie** maakt voor je leeskring, krijg je idealiter ook meer leden. Er bestaan verschillende mogelijkheden en kanalen om promotie te voeren voor een leeskring.

Mond-tot-mond

Vooraf mondelinge promotie is belangrijk. Die mond-tot-mondreclame kan bijvoorbeeld van de leeskringleden zelf komen, van de bibliotheekmedewerkers, van anderen binnen de afdeling of van je kennissenkring, vrienden of familie. De kans is groot dat je zo al een aantal leden vindt.

Via de papieren weg

Flyers of folders zijn ook een optie. Die verspreid je bijvoorbeeld via de bibliotheek, de lokale boekhandel of plekken zoals het cultureel centrum van je gemeente. Denk aan plekken waar mensen komen die graag lezen en die geïnteresseerd zijn in cultuur. Je kan ook een artikel schrijven over je leeskring in het krantje of magazine van je afdeling of voor het lokaal gemeentebblad. Dat kost je niets extra, maar zet je leeskring wel op een laagdrempelige manier in de kijker. Ook als je geen nieuwe leden zoekt, is het een goed idee om af en toe iets te publiceren over je leeskring.

Extra tip! Werk met een themastand in de bibliotheek waarop je de boeken die op de leesagenda staan uitstalt. Naast de boeken plaats je een informatiebrochure over je leeskring. Zo weten mensen wie jullie zijn, wat jullie doen en wat jullie lezen.

Digitaal

Verder kan je informatie over je leeskring verspreiden via de website van je Davidsfonds-afdeling, de bibliotheek of de gemeente. Je kan ook je eigen boekenblog maken, bijvoorbeeld via WordPress of Wix.com. Je kan er leuke verslagen maken van de boeken die jullie lezen of van de bijeenkomsten. Je kan de samenkomsten van je leeskring of andere activiteiten laten opnemen in de agenda op de website utinvlaanderen.be. En natuurlijk kan je sociale media gebruiken. Via Facebook deel je bijvoorbeeld foto's van je vorige bijeenkomst of communiceer je over data en onderwerpen die jullie gaan behandelen. Je kan zelf een pagina voor je leeskring aanmaken of foto's delen via de bestaande pagina van je Davidsfonds-afdeling. Zoek je een manier om makkelijk te communiceren met de leden van je leeskring? Dan kan je bijvoorbeeld een Facebook- of Whatsappgroep aanmaken met alle leden. Zo kunnen jullie al tijdens het lezen van het boek ideeën of gedachten delen in de groep.

Extra tip! Mail je foto's, leuke teksten of andere activiteiten van je leeskring naar communicatie@davidfonds.be. Dan zetten wij jouw leeskring in de kijker via de sociale mediakanalen, de website, blog of nieuwsbrieven van Davidsfonds Nationaal.

Kinderen en jongeren

Leeskringen voor kinderen en jongeren: waarom niet? Jong geleerd is oud gedaan. Laat kinderen zelf ontdekken hoe fijn het is om te lezen, samen met hun vrienden. Of je kan gaan voorlezen voor jongere kinderen en zo een soort van (voor)leesclubje starten. In de nabewaking op school bijvoorbeeld of op woensdagnamiddag in de bibliotheek. Of misschien weet jij jongeren wel aan te spreken met boeken op maat?

Extra tip van onze kinderleeskringen! Enkele Davidsfonds-afdelingen hebben al een kinderleeskring, in Latem-Deurle bijvoorbeeld. Daarnaast zijn er de Leeswolven in Aalbeke. Zij vormen geen klassieke leeskring, maar dragen op hun eigen manier bij aan de leesvaardigheid van kinderen van het zesde leerjaar en het eerste middelbaar. Ze werken met een online formulier dat de kinderen invullen en dat polst naar hun leeservaringen. Zo maken ze kans op boeken, en er staan ook andere leuke activiteiten op het programma. Laat je dus gerust inspireren!

Waar moet je rekening mee houden voor kinder- en/of jongerenleeskringen?

Met de leeftijd van de kinderen (en hun leesniveau)

Houd bij de keuze van boeken in kinderleeskringen rekening met de leeftijd (en het eventueel bijhorende leesniveau) van je lezers. Jonge lezers geef je geen boeken voor twaalfjarigen, en andersom. Het is daarom aangeraden om je leesclub in te delen op basis van leeftijd, bijvoorbeeld een afzonderlijke leesclub voor het eerste en tweede leerjaar, voor het derde en vierde leerjaar en voor het vijfde tot zesde leerjaar. Ook bij middelbare scholieren verschilt het leesniveau soms, al dan niet afhankelijk van de leeftijd.

Met de interesses van je lezers

Bestaat je leeskring vooral uit sportieve jongeren? Lees dan eens een boek over sport. Zijn het vooral creatievelingen? Lees een creatief boek en ga daarna zelf aan de slag. Hou dus rekening met de interesses en gevoeligheden van je lezers. Jongvolwassenen maken dan weer de overstap van kinder- en jeugdboeken naar volwassenliteratuur. Ook voor hen is het belangrijk dat ze de boeken met plezier willen lezen. Leg hen dus niets op.

Houd het leuk

De grootste dooddoener voor kinderen en jongeren als het draait om boeken lezen: het moét. Geef hen de ruimte om mee boeken te kiezen die ze leuk vinden en verplicht niets. Voorzie ook ruimte voor andere leuke dingen. Laat hen bijvoorbeeld creatief aan de slag gaan met het boek dat ze lezen, door er een nieuwe cover voor te tekenen, een spel te spelen in het thema van het boek, er een toneeltje rond te maken ... Jongeren uit het middelbaar vinden het misschien wel fijn om leuke schrijfoefeningen te doen in de stijl van het boek. Of je organiseert een uitstap in thema van het boek. Serveer je daarnaast nog een hapje en een drankje, dan kan de pret niet meer stuk. Zo geef je een extra (creatieve en sociale) dimensie aan boeken lezen, wat anders een eenzame bezigheid is.

2.2 Leeskringbegeleider

Naast deelnemers heeft je leeskring uiteraard ook een leeskringbegeleider nodig. Die persoon begeleidt de bespreking van het gelezen boek en leidt de discussie in goede banen, maar bereidt de bespreking ook grondig voor. Het belangrijkste is dus dat de leeskringbegeleider zin en tijd heeft om zich hiervoor te engageren. Zolang dit het geval is, kan iedereen leeskringbegeleider zijn. Er zijn zelfs leeskringen waarbij de leden om de beurt de leiding van een bijeenkomst op zich nemen. Een goede oefening, maar leg dit zeker niet op aan mensen die zich hier niet comfortabel bij voelen.

Je kan ook iemand extern vragen om leeskringbegeleider te zijn. Denk maar aan een enthousiaste leerkracht Nederlands, een bibliothecaris, een plaatselijke auteur of journalist, laatstejaarsstudenten uit een literaire richting of iemand die al één of meerdere leeskringen begeleidt. Je kan begeleidingswijzen ook afwisselen. Dus het ene jaar ga je bijvoorbeeld voor een vaste leeskringbegeleider, het andere jaar laat je de leden zelf die taak op zich nemen.

De begeleider is geen leider, maar iemand die de discussie op gang kan brengen. De begeleider zorgt ervoor dat de gesprekken niet verzanden in een uitwisseling van louter meningen, en stimuleert alle deelnemers om hun inbreng te geven. Als de begeleider een literaire achtergrond heeft, kan hij of zij het groeps gesprek ook op inhoudelijk vlak meerwaarde geven. Je geeft de deelnemers sowieso informatie mee over het leven en de andere werken van de auteur.

Taken van een leeskringbegeleider

- De bespreking voorbereiden door het boek aandachtig te lezen en secundaire literatuur te raadplegen.
- Het boek begrijpbaar maken voor de leeskringleden.
- De juiste vragen stellen om het boek uit te diepen en de discussie aan te moedigen.
- Boekentips geven.
- De leeskringleden naar elkaar laten luisteren ondanks eventuele meningsverschillen.
- Iedereen de kans geven aan het woord te komen door subtiel de zwijgers aan te moedigen en de veelpraters te bedaren.
- Actief luisteren naar de leeskringleden en interesse tonen in hun mening.
- Het taalgebruik en niveau van literaire analyse afstemmen op het niveau van de leden.
- Een evenwicht zoeken tussen het sociale aspect van de leeskring en de literaire uitdieping.
- Het gesprek gestructureerd laten verlopen door regelmatig samenvattingen te maken, bijvragen te stellen, suggesties te geven en bij te sturen als er van het boek wordt afgeweken.
- Het leesplezier van de leeskringleden vergoten en hen nieuwe zaken laten ontdekken.
- ...

Extra tip uit de praktijk! Laat de gastvrouw/gastheer van een bijeenkomst niet tevens de rol van begeleider vervullen. Zorgen voor koffie, drankjes en hapjes gaat slecht samen met het leiden van het gesprek. Het is ook niet vanzelfsprekend dat de leeskringbegeleider een inleiding houdt. Het is vaak zelfs beter als hij/zij zich kan beperken tot het bewaken van het verloop van de discussie. Die rol kan iemand anders op zich nemen.

Rol van de begeleider als gespreksleider

'Een mooi boek'

Een mening geven over een boek kan lastig zijn. Deelnemers blijven soms steken bij algemene aanduidingen zoals: 'Ik vond het een mooi boek.' De begeleider helpt om invulling te geven aan zo'n algemeen oordeel door gerichte vragen te stellen. Heeft de waardering te maken met literaire aspecten als stijl en structuur, is er vooral waardering voor het maatschappelijk relevante thema of is het met name de herkenbaarheid die een boek oproept, die maakt dat iemand een boek 'mooi' vindt?

Zwijgers en praters

Over een boek dat iemand persoonlijk raakt, is het niet altijd makkelijk praten. Daarom is het van belang dat de leesclub een plaats is waar alle deelnemers zich op hun gemak voelen. Als begeleider krijg je te maken met leden die vlot spreken en graag hun mening geven, maar ook met meer terughoudende deelnemers. Wanneer de begeleider zich concentreert op het leiden van de discussie, kan die bijvoorbeeld letten op non-verbale signalen die mensen vaak 'uitzenden'. Denk aan de bescheiden man die wel de indruk wekt wat te willen zeggen, maar dat niet doet. Of aan de zuchtende en fronsende vrouw die lijkt af te haken. Hen wil je als gespreksleider bij de discussie houden.

Extra tip voor de zwijgers! Wil je een schuchtere deelnemer stimuleren om iets te zeggen, dan stel je best een gerichte vraag, bijvoorbeeld: 'Vind je het hoofdpersonage sympathiek?' Dat werkt beter dan een algemene vraag over de gevoelens die het boek oproept. Het kan een stimulans zijn voor de stille deelnemer als de gespreksleider later nog eens teruggrijpt op iets wat hij/zij heeft gezegd.

Extra tip voor de praters! Het omgekeerde komt ook voor: een deelnemer die nauwelijks tot zwijgen te brengen is. Als gespreksleider kun je zo iemand als laatste het woord geven of diens inbreng kort samenvatten (zodat je laat zien dat het beknopter kon). Iemand die veel weet van het thema of die zich zeer verbonden voelt met het boek, kan je meer ruimte geven, bijvoorbeeld door deze persoon de inleiding te laten verzorgen (waarvan de lengte vooraf wordt afgesproken).

Als het niet loopt

De gespreksleider heeft taken die te vergelijken zijn met die van de voorzitter van een vergadering: deelnemers het woord geven, samenvatten en afronden, de tijd in de gaten houden en dergelijke. Een belangrijk verschil met zakelijke vergaderingen is dat er geen besluit nodig is. Integendeel zelfs: bij een unaniem oordeel over een boek bestaat de kans dat het snel afgelopen is met de discussie. Een gespreksleider die zich te enthousiast toont over een boek, kan ook op de verkeerde manier bijdragen.

De begeleider kan de discussie wel stimuleren door met wat kritische noten of prikkelende stellingen te komen als alle deelnemers zeer positief zijn. Toch kan het gebeuren dat een discussie niet loopt. Als begeleider ben je daar best op voorbereid. Als het gesprek stilvalt, kan je zo een 'konijn uit je hoge hoed te toveren'. Enkele mogelijkheden:

- Lees en bespreek een gedicht dat verband houdt met het besproken boek.
- Maak je lezers attent op de literaire actualiteit.
- Bekijk een fragment uit de verfilming van het besproken boek.
- Discussieer over een eigen 'Leesclub Top 10'.
- Speel een literaire quiz.

2.3 Samenkomen: hoe, waar en wanneer?

Hoe, waar en wanneer je samenkomt als leeskring hangt voor een stuk af van de leden die je optommet. Zitten er bijvoorbeeld voornamelijk dertigers in je leeskring, dan zal je niet overdag kunnen afspreken omdat zij werken. Toch lezen ze daarom niet minder graag! Een leeskring kan ideaal zijn voor hen om weer aan lezen toe te komen en er tijd vrij voor te maken. Gemiddeld komt een leeskring zo'n vijf keer per jaar samen.

Maak je samenkomsten niet verplicht. Mensen engageren zich in hun vrije tijd om samen een boek te lezen en te bespreken, dus het moet leuk blijven en niet als een verplicht nummertje aanvoelen. Als iemand twee keer komt, maar daarna niet meer, dan leg je je daar best bij neer. Leeskringen zijn dynamisch: mensen komen en mensen gaan, dus je stelt je best flexibel op.

Eerste samenkomst

Afspraken maken en planning bepalen

Tijdens de eerste samenkomst maak je praktische afspraken. Je vertelt hoe de sessies eruit zullen zien: wat de tijdsindeling is, of er een pauze wordt ingelast, hoe het zit met eten en drinken tijdens de sessies ... En je wisselt contactgegevens uit. Zo hou jij je deelnemers op de hoogte als er eens een sessie verplaatst wordt, en kunnen zij je laten weten wanneer ze onverwacht niet kunnen komen. Ook wanneer er nieuwe deelnemers aanwezig zijn, begin je best zo.

Tijdens de eerste sessie leg je de andere sessies voor de rest van het jaar vast. De meeste leeskringen komen (twee)maandelijks samen, vaak op dezelfde dag van de week en hetzelfde tijdstip. In de schoolvakanties staan er meestal geen

sessies gepland. Je polst misschien best al eens op voorhand naar de beschikbaarheid van je deelnemers.

Extra tip! Om de beschikbaarheid van je deelnemers te weten te komen, kan je bijvoorbeeld gebruikmaken van een doodle. Zo bepaal je de meest geschikte data voor bijeenkomsten of extra activiteiten.

Uiteraard maak je ook afspraken over de boekenkeuze: hoe ver vooruit leg je boektitels vast, wie maakt leessuggesties (vooral de begeleider of ook de leden), wie neemt de beslissing over wat te lezen en hoe ...?

Daarnaast kan meedoen aan een leeskring kosten met zich meebrengen. Besteed hier tijdens de kennismaking daarom ook aandacht aan. Wat is acceptabel voor iedereen?

Kennismaken

Tijdens de eerste bijeenkomst maken de leden kennis met elkaar. Je kan naambordjes zetten. Ze vertellen over hun leeservaring en over hun verwachtingen van de leeskring. Dat kan je achterhalen door te vragen wat de leden lezen in hun vrije tijd, wat ze graag lezen en welke genres hen niet meteen aanspreken, waarvan ze meer willen lezen en waarom ze geïnteresseerd zijn om lid te worden van je leeskring. Op basis daarvan kan de leeskringbegeleider afleiden hoe literair de sessies al dan niet kunnen zijn.

De leeskringbegeleider informeert de leden over hoe de sessies inhoudelijk zullen verlopen: welke aspecten aan bod komen en hoe de leeskring een boek bespreekt. Dit verschilt sterk van leeskring tot leeskring. Er zijn leeskringen waar het de gewoonte is dat de leden op voorhand inhoudelijke vragen over het boek krijgen van de begeleider. Tijdens het lezen denken ze na over deze vragen en bereiden ze zich voor op de bijeenkomst. In andere leeskringen lezen de leden gewoon het boek. Pas tijdens de bijeenkomst gaan ze dieper in op het boek.

Boekbespreking

Begin je de eerste bijeenkomst meteen met een boekbespreking, start dan met een kort rondje waarin de deelnemers hun eerste oordeel en indruk van het boek geven. Daarna plaatst de begeleider het boek in een literair kader en verschaft die ook info over het leven en de andere werken van de auteur. Ga dieper in op de inhoud, de personages, de ruimte en tijd, het vertelperspectief, de stijl en vorm en het uiterlijk van het boek.

Spreek duidelijk af hoe de leeskringlede het woord vragen. Benadruk ook dat het de bedoeling is om naar elkaar te luisteren en elkaar te laten uitspreken. Uiteraard is er ruimte voor discussie, maar die moet op een respectvolle manier verlopen. Maak duidelijk aan je leeskringlede dat verschillende meningen net een meerwaarde zijn in de leeskring. Daarnaast is leesplezier natuurlijk het hoogste doel van de leeskring. Als iemand echt geen plezier beleeft aan het lezen van een bepaald boek, dan hoeft die het boek niet tegen zijn zin uit te lezen. Toch moeten de leden boeken wel een kans geven. Door nieuwe zaken te lezen die hen aanvankelijk niet aanstaan, ontdekken ze vaak dat onbekend onbemind is. Het gebeurt trouwens regelmatig dat leden een minder gesmaakt boek opnieuw een kans geven na de bespreking in de leeskring.

Plaats

Waar gaat je leeskring bijeenkomen? Spreek je steeds bij een deelnemer thuis af en zijn de leden om de beurt gastvrouw of gastheer? Of zijn er mogelijkheden in de bibliotheek of het buurthuis om samen te komen? Er zijn ook voorbeelden van leeskringen die de boekbespreking graag combineren met een etentje en daarom kiezen voor een restaurant (zo

mogelijk met een keuken die 'aansluit' bij het te bespreken boek). Uiteraard is het van belang dat de locatie voor iedereen prettig is. Een flinke tafel waar boeken en aantekeningen op gelegd kunnen worden is vaak handig.

Tijd

Een ander praktisch punt om afspraken over te maken is de dag en het tijdstip van de bijeenkomsten. In de praktijk duurt een bijeenkomst vaak een tweetal uur.

Het hangt natuurlijk af van de tijd die de deelnemers willen investeren hoe vaak je als leeskring bijeenkomt. Er zijn groepen die maandelijks bijeenkomen, vaker is sprake van om de zes weken of om de twee maanden. Als je met je leeskring de boeken leent van de bibliotheek, speelt de uitleenperiode waarschijnlijk ook een rol. Veel leeskringen komen tussen september en mei bij elkaar, de zomermaanden vallen vaak af omdat mensen dan op vakantie gaan.

Samenkomsten

Vorbereiding

Het belangrijkste deel van de voorbereiding is uiteraard dat de deelnemers het boek lezen dat op de agenda staat. Daarnaast kunnen je leden een rol spelen bij het verzamelen van informatie of het bedenken van discussiepunten. Alle informatie die verzameld wordt, kan je vooraf naar alle leden sturen. Of je deelt het materiaal pas achteraf uit, zodat iedereen vanuit zijn eigen ervaring praat. Een derde mogelijkheid is dat de leeskringbegeleider de documentatie bij de hand houdt. Zo kan hij of zij het gesprek van nieuwe impulsen voorzien als dat nodig is. Door dingen uit te proberen ontdek je wat het beste werkt voor jouw leeskring.

Opbouw bijeenkomst

Je kunt een bijeenkomst op verschillende manieren indelen en het kan de moeite lonen om diverse vormen uit te proberen. Je kan bijvoorbeeld in een rondje de deelnemers beknopt hun mening laten geven over het boek dat ze lezen om een bijeenkomst te beginnen. Of je laat een deelnemer eerst een korte inleiding geven, waarbij die al wat discussiepunten aanreikt.

Een bijeenkomst brengt twee aspecten met zich mee. Enerzijds kijk je samen naar literaire aspecten als stijl, structuur, perspectief, thematiek en dergelijke. Anderzijds wissel je leeservaringen en meningen uit. In de praktijk lopen deze zaken door elkaar. Het is de taak van de begeleider om de discussie bij het boek te houden. Ofwel kiest de begeleider ervoor om discussies te laten verlopen volgens een vast patroon (eerst de thematiek, dan de stijl enzovoort). Ofwel laat de begeleider de volgorde afhangen van het boek en inventariseert hij of zij welke punten leeskringleden graag willen bespreken

Extra tip! Het 'meningenrondje' kan je aan het eind van de discussie herhalen. Vaak zijn deelnemers door de bespreking toch wat anders over een boek gaan denken.

Wat te bespreken?

Zaken die afhankelijk van het boek in meer of mindere mate aan de orde komen zijn over het algemeen:

- Informatie over de auteur, de context waarin de auteur zich bevindt en zijn of haar andere werken.
- Het uiterlijk van het boek (en de eerste reactie die het oproept).
- Het verhaalverloop en mogelijke vragen daarover.
- Zaken als thematiek, stijl, perspectief, ruimte en tijd, personages, vorm, spanningsopbouw.

- Reacties die het boek bij de deelnemers oproept (ontroering, irritatie).
- Relatie met de wereld om je heen, maatschappelijke achtergronden.
- Stukjes voorlezen en die dieper in detail bespreken.

De praktische kant

Er is iemand nodig die de praktische kant van de zaak voor zijn of haar rekening neemt. Deze persoon zoekt naar een locatie, zorgt voor de boeken, vraagt subsidies aan, zorgt voor een aperitiefje of een koffietje ... De leeskringbegeleider focust zich best op de bespreking, maar iemand anders uit de afdeling of een aantal mensen kunnen deze taak wel op zich nemen.

Evaluatie

Feedback is belangrijk voor de leeskringbegeleider om te weten of die goed bezig is. De leden van een leeskring hebben namelijk verschillende (lees)achtergronden en meningen. Om tegemoet te komen aan de wensen van alle deelnemers, kan je daarom om het (half)jaar een evaluatiemoment houden. Dat kan met een evaluatieformulier dat de deelnemers anoniem invullen. Daarin peil je naar de tevredenheid over de grootte van de leeskring, de boekenkeuze, de begeleiding, de communicatie, het verloop van de discussies, het literaire niveau, de documentatiebundel en het gebruik ervan, de locatie, de tijdsindeling ... Zo krijgt de begeleider gerichte feedback en voorkom je dat leeskringleden afhaken uit ontevredenheid. Het evaluatieformulier kan je trouwens ook digitaal aan je leden bezorgen, via platformen als Google Forms of SurveyMonkey.

Samenwerking met de bibliotheek

Wie leeskring zegt, zegt boeken. Maar vanwaar halen leeskringen hun boeken? De plaatselijke bib kan je helpen met de locatie, de bekendmaking of promotie van de leeskring, de zoektocht naar een leeskringbegeleider, het bijeensprokkelen van boeken, suggesties van te lezen romans, achtergrondinformatie voor de boekbespreking ... Ook voor hen is een samenwerking immers interessant. De bibliotheek kan ook zorgen voor de juiste omkadering en de afgesproken logistieke ondersteuning. Denk bijvoorbeeld aan water voorzien voor de begeleider, de kopieën van de documentatiebundel maken en klaarleggen, de boekexemplaren en aangevraagde audiovisuele apparatuur voorzien ...

Zorg wel voor duidelijke praktische afspraken als je samenwerkt met de bib (of een andere organisatie). De bibliotheekmedewerker zorgt bijvoorbeeld dat die op tijd in de bibliotheek aanwezig is om de begeleider binnen te laten en zich voor te bereiden. Spreek goed af wie de bib afsluit en opruimt.

Regelmatig overleg tussen de bibliotheek en de leeskringbegeleider is belangrijk voor een goede samenwerking. Beide partijen kunnen dan nagaan wat nog kan verbeteren.

2.4 Meer dan een leeskring

Leeskringen organiseren daarnaast nog heel wat andere leuke activiteiten. Ze gaan naar boeiende lezingen, maken literaire wandelingen, ondernemen literaire dagtrips of reizen, nodigen auteurs uit, gaan naar interessante boekenbeurzen, bezoeken musea ... Ter afsluiting van het seizoen stappen veel leeskringen al eens uit hun vertrouwde omgeving voor activiteiten met een literair tintje.

Enkele voorbeelden:

- Bezoek een literaire avond in de plaatselijke bibliotheek of boekhandel.
- Maak een literaire wandeling.
- Bezoek het Literatuurmuseum in Den Haag of een museum dat gewijd is aan het leven en werk van een schrijver, uitgever of illustrator (bijvoorbeeld Museum Plantin

Moretus in Antwerpen, het Lijsternest in Anzegem, Villa Verbeelding in Hasselt of het Marc Sleen Museum in Brussel).

- Een etentje met de leesclub, bijvoorbeeld in een restaurant dat goed past bij het te bespreken boek.
- Organiseer een auteurslezing via auteurslezingen.be (Literatuur Vlaanderen komt financieel tegemoet bij bepaalde auteurs).
- Bekijk een verfilming van het besproken boek.
- Ga samen naar een boekenbeurs.
- Ga op reis of op daguitstap naar de plaats waar het boek zich afspeelt.
- ...

2.5 Financiering

Bij een leeskring komen ook enkele kosten kijken. Denk maar aan het huren van een locatie, de eventuele aankoop van boeken, een versnapering of drankje, IBL-kosten (interbibliothecair leenverkeer), kopiekosten van documentatiebundels, promotiemateriaal, de vergoeding van een externe begeleider ... Of de bib vraagt een vergoeding voor meerdere exemplaren van dezelfde titel, aangevuld met informatie over het betreffende boek.

Door samen te werken met de bibliotheek of een andere partner druk je die kosten soms al gedeeltelijk. Je kan bijvoorbeeld de bib gebruiken als locatie. Of je kan bij je leeskringleden thuis afspreken, dat kost je helemaal niets. Documentatiebundels kan je verspreiden via Google documenten, zo hoef je ze niet af te drukken. Je kan ervoor kiezen vooral online promotie te voeren voor je leeskring, dat bespaart ook weer drukkosten. Vraag de leeskringleden om boekexemplaren uit te wisselen, zo moeten er minder exemplaren worden aangekocht of voorzien via IBL. Per leeskringsessie kan je de leden een kleine bijdrage vragen, om te voorzien in drank en versnaperingen, of de leden voorzien er zelf in via een beurtrol. Een bibliotheekmedewerker of vrijwilliger is natuurlijk ook goedkoper dan een externe begeleider.

Extra tip! Voorzie ook een beetje budget voor hapjes en drankjes tijdens de sessie. Dat maakt het samenkomen gezellig en minder formeel. Wie weet is er wel een versnapering die de leden doet denken aan het boek?

3. Wat wordt er gelezen?

Sommige leeskringen kiezen ervoor om de leeskringboeken zelf te kopen. Andere zorgen voor de nodige exemplaren met behulp van de bibliotheek en IBL. Allemaal goed als het zo past voor je leeskringleden, maar wees je ervan bewust dat het eerste een drempel kan zijn om lid te worden.

En wat wordt er dan gelezen? Bij de bestaande Davidsfonds-leeskringen zijn dat voornamelijk literaire werken. Of die nu recent zijn of al wat ouder, vertalingen of oorspronkelijke Nederlandstalige werken, het kan allemaal. Sommige leeskringen zijn ook wel te vinden voor een thriller met literair gehalte, een boeiend geschiedenisboek of een streepje poëzie. Veel hangt voor een stuk natuurlijk af van de voorkeur van je leden en van de leeskringbegeleider. Als je over een boek een interessante en uitgebreide discussie kan houden, is het waarschijnlijk wel geschikt voor een leeskring.

Begin de eerste bijeenkomst met een bekend boek, zoals een klassieker of een actueel boek. Dat werkt drempelverlagend, mensen weten wat ze kunnen

verwachten en de boeken zijn meestal makkelijk verkrijgbaar. Afhankelijk van het leesniveau van je leeskringleden vermijd je best te moeilijke boeken of boeken met weinig gespreksstof.

3.1 Hoe kies je een boek uit?

De andere boeken voor besprekingen kiest de leeskringbegeleider vaak uit, al dan niet in samenspraak met de leeskringleden. Bij de selectie wordt meestal rekening gehouden met deze punten:

- Variatie in het literair menu (van roman tot poëzie, van klassiek of populair tot bijna onbekend, van debutant tot ervaren schrijver, van Vlaanderen tot ver over de grenzen: alles kan aan bod komen)
- Het veronderstelde 'discussiegehalte' van een boek
- Spreiding van maatschappelijke thema's die in een boek aan bod komen
- De prijs, de leverbaarheid, de moeilijkheidsgraad en de kwaliteit

Leeskringen die rekenen op de bibliotheek om aan hun boeken te geraken, kunnen over het algemeen voorkeurstitels doorgeven. Soms moet je wel afwachten of die beschikbaar zijn. In dat geval ben je er zeker van dat je voldoende exemplaren van een boek krijgt, met meestal ook achtergrondinformatie, tenzij een andere leeskring in de bib hetzelfde boek uitkoos voor een bespreking rond hetzelfde moment. Maak daarom best duidelijke afspraken met de bibliotheek.

Wat een leeskring leest en hoe dat bepaald wordt, hangt af van of je alles zelf wil regelen of niet. Je kan gebruikmaken van titelselecties die andere leeskringen of organisaties plaatsen op het internet. Ook op de [website van Davidsfonds](#) (of de blog die je daar terugvindt) vind je een **leeslijst** met inspiratie, waaruit je als leeskring ook één keer per jaar recht hebt op 3 titels.

Als je leeskring werkt met een vaste leeskringbegeleider kan je de keuze van boeken overlaten aan die persoon. Die is vaak goed op de hoogte van het aanbod en kent bovendien de leeskringleden na een tijd het beste. Voor veel leeskringen is het net leuk dat de leden zelf de boeken kunnen kiezen. Je kan afspreken dat ieder om de beurt een boek mag voordragen, je kan met nominaties werken, een programma voor het hele seizoen opstellen of aan het eind van iedere bijeenkomst stemmen over een paar voorgestelde titels. Voor absolute keuzevrijheid moet je wel zelf achter de boeken en het informatiemateriaal aan gaan.

4. Steun vanuit Davidsfonds Nationaal

Davidsfonds probeert op verschillende manieren de leeskringen te ondersteunen. Hier verneem je wat en hoe.

4.1 Gratis boekenpakketten

Elke Davidsfonds-leeskring heeft recht op **drie gratis boekenpakketten per jaar**. Elk pakket bevat zes exemplaren van hetzelfde boek, die je kan gebruiken voor de besprekingen van je leeskring. Ook afdelingen die willen starten met een leeskring kunnen zich inschrijven voor de boekenpakketten. Neem daarvoor contact op via communicatie@davidsfonds.be of 016 31 06 00.

Hoe werkt het?

Elk jaar kan je met je leeskring vanaf mei tot eind juni inschrijven voor de drie pakketten. De pakketten worden dan in het begin van het werkjaar (september/oktober) bezorgd aan je leeskring.

Om welke boeken gaat het?

Davidfonds stelt in samenwerking met haar partneruitgeverijen een lijst op van boekentitels die voldoen aan de wensen van een goed leeskringboek. Als leeskring kan je uit deze lijst kiezen voor jouw 3 pakketten. Het is dus niet zo dat alle leeskringen één bepaald boek opgedrongen krijgen, maar de keuze blijft wel beperkt tot deze lijst. Zo houden we het aangenaam en werkbaar voor iedereen. De lijst aan titels wordt elk jaar bijgewerkt met andere en/of nieuwe exemplaren. Leeskringen kunnen deze lijst ook gebruiken ter inspiratie. Ook voor kinder- en jongerenleeskringen voorzien we leeskringboeken.

Zitten er in de leeslijst geen dingen die je leeskring interesseren? Het is ook mogelijk om maar twee pakketten of zelfs één pakket te bestellen, en als je er geen wilt, is dat uiteraard ook prima. De boekenpakketten zijn een recht, geen plicht. Vind je niets naar je zin in de leeslijst of heb je nog suggesties die absoluut niet mogen ontbreken? Laat het ons weten, zodat we dingen kunnen aanpassen of rekening kunnen houden met de wensen en noden van zoveel mogelijk leeskringen.

4.2 Contact & publiciteit

Organiseer je een toffe activiteit, kondig je graag je nieuwe leeskring aan of wil je pronken met je leeskring en alles wat daarbij hoort? Bezorg ons dan je foto's en/of tekst, dan toeteren wij vrolijk met je mee, via sociale media of onze boekennieuwsbrief.

Blijf je graag op de hoogte van het laatste literaire nieuws of info over de leeskringen? Volg dan zeker Davidfonds Cultuurnetwerk op Facebook of schrijf je in op onze boekennieuwsbrief.

Voor meer informatie kan je terecht bij het Nationaal Secretariaat van Davidfonds, of neem contact op met je regiocoördinator. Veel leesplezier!

Nationaal Secretariaat:

Sluisstraat 79 bus 03.01
3000 Leuven
tel.: 016 31 06 00

Meer info over de leeskringen:

Via onze website: <https://www.davidfonds.be/activiteiten/leeskringen>
communicatie@davidfonds.be